

P. Ovidius Naso: *Metamorphosen* X, 1-85 (Orpheus und Eurydice)

1 Inde per inmensum croceo velatus amictu
aethera digreditur Ciconumque Hymenaeus ad oras
tendit et Orpheus nequiquam voce vocatur.
Adfuit ille quidem, sed nec sollemnia verba
5 nec laetos vultus nec felix attulit omen.
Fax quoque, quam tenuit, lacrimoso stridula fumo
usque fuit nullosque invenit motibus ignes.
Exitus auspicio gravior: Nam nupta per herbas
dum nova Naiadum turba comitata vagatur,
10 occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquam Rhodopeius auras
deflevit vates, ne non temptaret et umbras,
ad Stygia Taenaria est ausus descendere porta
perque leves populos simulacraque functa sepulcro
15 Persephonen adiit inamoenaque regna tenentem
umbrarum dominum. Pulsisque ad carmina nervis
sic ait: "O positi sub terra numina mundi,
in quem reccidimus, quicquid mortale creamur,
si licet et falsi positis ambagibus oris,
20 vera loqui sinitis: Non huc, ut opaca viderem
Tartara, descendi, nec uti villosa colubris
terna Medusaei vincirem guttura monstri;
causa viae est coniunx, in quam calcata venenum
vipera diffudit crescentesque abstulit annos.
25 Posse pati volui nec me temptasse negabo:
Vicit Amor. Supera deus hic bene notus in ora est;
an sit et hic, dubito. Sed et hic tamen auguror esse,
famaque si veteris non est mentita rapinae,
vos quoque iunxit Amor. Per ego haec loca plena timoris,
30 per Chaos hoc ingens vastique silentia regni,
Eurydices, oro, properata retexite fata.
Omnes debemur vobis, paulumque morati
 serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes, haec est domus ultima, vosque
35 humani generis longissima regna tenetis.
Haec quoque, cum iustos matura peregerit annos,
iuris erit vestri: Pro munere poscimus usum.
Quodsi fata negant veniam pro coniuge, certum est
nolle redire mihi: Leto gaudete duorum."
40 Talia dicentem nervosque ad verba moventem
exsanguis flebant animae; nec Tantalus undam
captavit refugam, stupuitque Ixionis orbis,
nec carpere iecur volucres, urnisque vacarunt
Belides, inque tuo sedisti, Sisyphus, saxo.
45 unc primum lacrimis victarum carmine fama est

Eumenidum maduisse genas. Nec regia coniunx
sustinet oranti nec, qui regit ima, negare,
Eurydicenque vocant. Umbras erat illa recentes
inter et incessit passu de vulnere tardo.
50 Hanc simul et legem Rhodopeius accipit Orpheus,
ne flectat retro sua lumina, donec Avernas
exierit valles; aut irrita dona futura.
Carpitur adclivis per muta silentia trames,
arduus, obscurus, caligine densus opaca.
55 Nec procul afuerunt telluris margine summae:
Hic, ne deficeret, metuens avidusque videndi
flexit amans oculos; et protinus illa relapsa est,
bracchiaque intendens prendique et prendere certans
nil nisi cedentes infelix adripit auras.
60 lamque iterum moriens non est de coniuge quicquam
questa suo (quid enim nisi se quereretur amatam?)
supremumque "vale", quod iam vix auribus ille
acciperet, dixit revolutaque rursus eodem est.
Non aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus,
65 quam tria qui timidus, medio portante catenas
colla canis vidit (quem non pavor ante reliquit,
quam natura prior saxo per corpus oborto)
quique in se crimen traxit voluitque videri
Olenos esse nocens, tuque, o confisa figurae,
70 infelix Lethaea, tuae, iunctissima quondam
pectora, nunc lapides, quos umida sustinet Ide.
Orantem frustra iterum transire volentem
portitor arcuerat; septem tamen ille diebus
squalidus in ripa Cereris sine munere sedit;
75 cura dolorque animi lacrimaeque alimenta fuere.
Esse deos Erebi crudeles questus in altam
se recipit Rhodopen pulsumque aquilonibus Haemum.

Tertius aequoreis inclusum Piscibus annum
finierat Titan, omnemque refugerat Orpheus
80 femineam Venerem, seu quod male cesserat illi,
sive fidem dederat; multas tamen ardor habebat
iungere se vati: Multae doluere repulsae.
Ille etiam Thracum populis fuit auctor amorem
in teneros transferre mares citraque iuventam
85 aetatis breve ver et primos carpere flores.